

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E vergunningen@odh.nl
I www.odh.nl

Zaaknummer : 00494521
Ons Kenmerk : ODH-2017-00120566
Datum : **28 NOV. 2017**

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 24 augustus 2017 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project Veiligheidskap populieren Den Haag, gelegen in de gemeente Den Haag. De werkzaamheden betreffen het vervangen van een groot aantal populieren in de gemeente Den Haag in het kader van openbare veiligheid. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren, alsmede het vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 1 november 2017 tot en met 1 november 2022.

Besluit

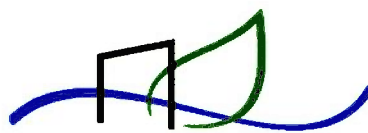
Wij besluiten

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen;
- II. de voorschriften 1. tot en met 7. te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag van 24 augustus 2017 en de aanvullingen van 25 oktober 2017 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is tot en met 1 november 2022.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
voor dezen,

ing. L. Hoopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient:
 - de start van de werkzaamheden gedurende de uitvoering schriftelijk te melden aan de Afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, emailadres meldingWnb@ozhz.nl onder vermelding van Flora en Fauna (FF);
 - uiterlijk één week na het beëindigen van de werkzaamheden de afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hiervan schriftelijk in kennis te stellen.
2. De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. De voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b. Aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c. De uit te voeren werkzaamheden;
 - d. De periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. De mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. De momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt.
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

4. Ontheffinghouder dient, met in achtneming van voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het rapport 'Activiteitenplan Vervanging van populieren in Den Haag' van 24 augustus 2017 en de aanvullende informatie van 25 oktober 2017.
5. De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.
6. De vleermuiskasten die ter mitigatie worden aangeboden, dienen aangemeld te worden bij www.vleermuiskasten.nl.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

7. De vleermuiskasten moeten functioneel zijn voor de periode waarvoor deze worden ingezet. Dit houdt in dat de kasten minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden op de functionaliteit en dat – indien nodig – de functionaliteit van de kast hersteld wordt.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 24 augustus 2017 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project Veiligheidskap populieren Den Haag, gelegen in de gemeente Den Haag. De werkzaamheden betreffen het vervangen van een groot aantal populieren in de gemeente Den Haag in het kader van openbare veiligheid. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren, alsmede het vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- Artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb, voor wat betreft het opzettelijk verstoren, alsmede het vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 1 november 2017 tot en met 1 november 2022.

Bij de aanvraag zijn de volgende documenten gevoegd:

- Kwaliteitsbeoordeling populieren gemeente Den Haag, Bomenwacht Nederland, 4 juli 2014;
- Activiteitenplan ontheffingsaanvraag vleermuizen, Vervanging van populieren in Den Haag, Habitus, 24 augustus 2017;
- Rapportage soortgericht onderzoek naar vleermuizen, vogels en vaatplanten, Vervanging van populieren in Den Haag, HAAG2016-1-RAP1, Habitus, 16 december 2016;
- Links met belangrijke uitspraken.

Op 25 oktober 2017 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Brief aanvullende informatie, Habitus;
- Tussenrapportage vleermuizen Den Haag in 2016, Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland;
- Ecologische quickscan Kap populieren Scheveningen, HAAG2014-4-RAP1, Habitus, 10 augustus 2015;
- Ecologische quickscan Vervanging populieren Centrum, HAAG2014-9-RAP1, Habitus, 25 januari 2015;
- Ecologische quickscan Vervanging populieren Loosduinen, HAAG2014-4-RAP3, Habitus, 28 december 2015;
- Ecologische quickscan Vervanging populieren Haagse Hout, HAAG2014-4-RAP2, Habitus, 12 oktober 2015;
- Ecologische quickscan Vervanging populieren Escamp, HAAG2016-9-RAP3, Habitus, 23 mei 2016;
- Ecologische quickscan Vervanging populieren Laak, HAAG2014-9-RAP4, Quickscan, 22 december 2016;
- Ecologische quickscan Vervanging populieren Segbroek, HAAG2014-9-RAP2, Habitus, 10 februari 2015.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1, eerste lid, van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is de procedure op 15 september 2017 opgeschort en is verzocht om aanvullende gegevens.

Op 20 oktober 2017 hebben wij het verzoek ontvangen de termijn voor het aanleveren van de aanvullende informatie te verlengen tot 10 november 2017. Op 25 oktober 2017 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen en is de procedure hervat.

Bevoegd gezag

Het project wordt gerealiseerd dan wel verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag om ontheffing voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering natuurwetgeving Zuid-Holland.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn van nature in Nederland in het wild levende soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn:

- opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aan de orde is en;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Aangevraagde activiteit

Gemeente Den Haag is voornemens om de komende jaren een groot aantal populieren te gaan vervangen in het kader van openbare veiligheid. Uit onderzoek blijkt dat in vijf bomen een verblijfplaats van vleermuizen aanwezig is. Deze bomen worden na 15 juli 2018 gekapt.

Overtreding verbodsbepalingen

Om de functionaliteit van de te kappen populieren voor flora en fauna te bepalen, zijn in 2015 quickscans uitgevoerd. Hieruit bleek dat in een aantal populieren holten aanwezig zijn die kunnen functioneren als verblijfplaats van vleermuizen. Tevens kunnen de bomen onderdeel zijn van foerageergebied en/of vliegroute van verschillende soorten vleermuizen. Hierop is een nader vleermuisonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is niet volledig conform het Vleermuisprotocol uitgevoerd, aangezien er te weinig veldbezoeken zijn uitgevoerd ten behoeve van het aantonen van zomerverblijfplaatsen. Omdat de praktijk leert dat zomerverblijfplaatsen van een enkel dier in bomen vrijwel niet aan te tonen zijn en uit het Kennisdocument gewone dwergvleermuis en het Kennisdocument ruige dwergvleermuis blijkt dat de mannetjes van de soorten vaak jaarrond van dezelfde verblijfplaats gebruik maken, is gekozen voor een onderzoeksmethode waarbij ervan uitgegaan wordt dat een paarverblijfplaats tevens in gebruik is als zomerverblijfplaats. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn in het plangebied aangetroffen. Er zijn paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetoond in boomnummers 65, 129 en 402. Van de ruige dwergvleermuis zijn paarverblijfplaatsen aangetoond in boomnummers 45 en 402. Er wordt vanuit gegaan dat deze paarverblijfplaats ook een functie heeft als zomerverblijfplaats. Het is niet uit te sluiten dat paarverblijfplaatsen ook functioneren als winterverblijfplaats gedurende milde winters waarin het niet vriest. Door het kappen van deze bomen worden de aanwezige zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis vernield. Omdat de vleermuizen verplicht worden een alternatieve verblijfplaats een alternatief te zoeken, worden de aanwezige individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis tot een minimum te beperken worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan Vervanging van populieren in Den Haag' van 24 augustus 2017 en de aanvullende informatie van 25 oktober 2017.

In het rapport van 24 augustus 2017 wordt voorgesteld om per verblijfplaats die verloren gaat vier vervangende verblijfplaatsen aan te bieden in de vorm van vleermuiskasten. De alternatieve verblijfplaatsen worden opgehangen voor 15 februari 2018. In dit rapport wordt er vanuit gegaan dat de kapwerkzaamheden uitgevoerd gaan worden direct na de winterrustperiode van de vleermuizen. Dit is mogelijk omdat er geen zomerverblijfplaatsen aanwezig zijn. Omdat uit de aanvullende informatie blijkt dat de aanwezigheid van zomerverblijfplaatsen niet uitgesloten is, moet er rekening worden gehouden met een gewenningstijd van 3 maanden in het actieve seizoen van de gewone dwergvleermuis. Het kappen van bomen met verblijfplaatsen wordt dan ook gepland na 15 juli 2018.

Voor het verdwijnen van de huidige verblijfplaatsen worden vleermuiskasten aangeboden. Van belang is dat deze kasten worden aangemeld bij www.vleermuiskasten.nl. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 6. Op deze wijze komt er meer inzicht waar kasten zijn geplaatst. De vleermuiskasten dienen functioneel te blijven. Dit houdt in dat de kasten minimaal één keer per jaar worden gecontroleerd op de functie waarvoor deze zijn aangebracht. Indien blijkt dat de kasten niet meer functioneel zijn, bijvoorbeeld doordat ze beschadigd zijn of de invliegopening niet meer vrij is, dient ervoor gezorgd te worden dat de kast weer functioneel wordt. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 7.

Beoordeling functionaliteit verblijfplaatsen; staat van instandhouding

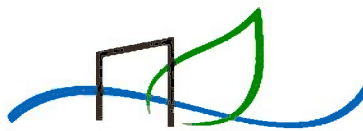
Door de kapwerkzaamheden gaan drie zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en twee zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis verloren. Er worden in februari 2018 vervangende verblijfplaatsen aangeboden. Door rekening te houden met voldoende gewenningstijd wordt de aanwezige individuen voldoende kans geboden de alternatieven te ontdekken en in gebruik te nemen. De aan te bieden vleermuiskasten bieden een alternatief dat voldoende overeenkomt met datgene dat verloren gaat. Hiermee blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis behouden.

Omdat de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis behouden blijft, is een negatief effect op de staat van instandhouding uitgesloten. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis blijft daarmee gegarandeerd.

Belangenonderbouwing

Ontheffing is aangevraagd op grond van het belang 'Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

In 2014 heeft de gemeente Den Haag nader onderzoek laten uitvoeren bij circa 1500 populieren binnen de gemeente. Uit het onderzoek bleek dat 800 populieren dienen te worden vervangen, vanwege het risico op takbreuk, wat een risico vormt voor de openbare veiligheid aangezien de bomen langs openbare wegen of paden staan. Er worden voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis alternatieve verblijfplaatsen aangeboden. De kasten worden opgehangen aan vitale bomen waarvan zeker is dat deze op lange termijn blijven staan. Omdat de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis daarmee behouden blijft, is het negatieve effect op de soorten minimaal. Hiermee weegt het belang van de kapwerkzaamheden zwaarder dan het belang van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Gelet op het voorgaande en de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang 'Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Andere bevredigende oplossing

Het project is locatiespecifiek, aangezien het gaat om het kappen van bomen die een gevaar vormen voor de openbare veiligheid. Deze dienen gekapt te worden om ongelukken te voorkomen. Aangezien dit gevaar steeds groter wordt als de bomen blijven staan, is het van belang de bomen op korte termijn te kappen. Het hout van de populieren is verzwakt waardoor na snoei de bomen nog steeds niet veilig zijn. De enige optie is de bomen te kandelabereren. Hierbij worden alle takken verwijderd en blijft alleen de stam over. Deze maatregel moet om de twee jaar herhaald worden. Dit tast de habitus en de functionaliteit van de bomen aan en is tevens erg kostbaar. Vaak sterven wortels af en kunnen snoeiwonden inrotten. Hierdoor zal het valgevaar op termijn niet afnemen.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen. Er is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Hiervoor is de gemeente Den Haag bevoegd gezag.